

MINISTERUL JUSTIȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
AGENT GUVERNAMENTAL

*Text tradus și redactat de Direcția agent guvernamental.
Ea poate suferi modificări de formă.*

SECȚIA A DOUA

CAUZA PAȘA v.REPUBLICA MOLDOVA

(Cererea nr. 50473/11)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

15 mai 2018

Prezenta hotărâre este definitivă, dar poate suferi modificări de formă.

În cauza Pașa v. Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a doua), reunită într-un Comitet compus din:

Paul Lemmens, *Președinte*,

Valeriu Grițco,

Stéphanie Mourou-Vikström, *judcători*,

și Hasan Bakırcı, *Grefier adjunct al Secției*,

deliberând în ședință închisă la 10 aprilie 2018,

pronunță următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 50473/11) împotriva Republicii Moldova depusă la Curte în conformitate cu prevederile Articolului 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”) de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Iurie Pașa („reclamant”), la 1 august 2011.

2. Reclamantul a fost reprezentat de dl. A. Procopciuc, avocat din Bălți. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de Agentul său la acea dată, dl L. Apostol.

3. Reclamantul s-a plâns, în special de încălcarea drepturilor sale garantate de Articolul 5 §§ 1 și 4 din Convenție.

4. La 22 mai 2013 capetele de plângere cu privire la Articolul 5 §§ 1 și 4 din Convenție au fost comunicate Guvernului, iar restul cererii a fost declarată inadmisibilă, în baza Articolului 54 § 3 din Regulamentul Curții.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Reclamantul s-a născut în 1984 și locuiește în Bălți.

6. La 5 februarie 2011, la ora 13:30, reclamantul a fost reținut fiind bănuțit de trafic de ființe umane și plasat în detenție pentru o perioadă de șaptezeci și două de ore, ceea ce reprezintă durata maximală a detenției conform legislației Republicii Moldova, înainte ca un deținut să fie adus în fața unui judecător.

7. La 8 februarie 2011, la ora 10:20, procurorul a înaintat judecătorului un demers pentru arestarea preventivă a reclamantului și la ora 14:00 reclamantul a fost adus în fața unui judecător, care a dispus arestarea preventivă a acestuia pentru o durată de treizeci de zile. Nu este clar în ce

moment a fost adoptată hotărârea, dar există o notă scrisă de mână în care se menționează că aceasta a fost prezentată reclamantului la ora 15:50, urmată de semnătura reclamantului.

8. Reclamantul a atacat cu recurs hotărârea de mai sus și a susținut, *inter alia*, că detenția care avuse loc înainte de hotărârea instanței din 8 februarie 2011 a fost mai lungă de șaptezeci și două de ore, i.e. durata maximală prevăzută de lege. De asemenea, el a susținut că nu i s-a acordat acces la materialele din dosar invocate de procuror la solicitarea arestării sale preventive.

9. La 17 februarie 2011 Curtea de Apel Bălți a respins recursul reclamantului. Instanța nu a acordat atenție afirmației reclamantului în legătură cu refuzul accesului la materialele din dosar.

10. La 5 martie 2011, procurorul de caz a solicitat instanței de judecată prelungirea arestului preventiv în privința reclamantului pentru încă treizeci de zile. Un judecător a examinat și a admis demersul la aceeași dată. El a dispus arestarea reclamantului până la 6 martie 2011.

11. La o dată nespecificată, același judecător a emis o nouă încheiere, rectificând data de valabilitate din încheierea privind arestarea preventivă a reclamantului din 6 martie în 6 aprilie 2011. Reclamantul a contestat încheierea.

12. La 16 martie 2011 Curtea de Apel Bălți a admis recursul reclamantului și a casat decizia instanței inferioare, după ce a constatat că a doua încheiere prin care s-a modificat data din 6 martie în 6 aprilie 2011 nu fusese adoptată în conformitate cu procedura prevăzută de Codul de Procedură Penală. Instanța a constatat, prin urmare, că detenția reclamantului începând cu 6 martie fusese ilegală și a dispus eliberarea imediată a acestuia.

13. Din materialele conținute în dosar reiese că reclamantul a fost condamnat de către prima instanță și că procedurile sunt încă pendinte în fața Curții de Apel Bălți. Conform informațiilor furnizate de părți, reclamantul în prezent este dat în căutare de către autorități.

II. LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ RELEVANTĂ

14. Legislația națională relevantă a fost stabilită în cauza *Ignatenco v. Moldova*, nr. 36988/07, § 54, 8 februarie 2011.

15. Prevederile relevante din Legea nr. 1545 (1998) privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești au fost stabilite în hotărârea Curții în cauza *Sarban v. Moldova*, nr. 3456/05, § 54, 4 octombrie 2005.

IN DREPT

I. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 1 DIN CONVENȚIE

16. Reclamantul s-a plâns, în temeiul Articolului 5 § 1 din Convenție, că detenția sa din 8 februarie 2011, între orele 13:30 și 15:50, i.e. după expirarea perioadei de 72 de ore de detenție, în lipsa unui mandat ar trebui considerată ilegală. El a mai declarat că detenția sa între 6 și 16 martie 2011 a fost, de asemenea, ilegală. Partea relevantă a Articolului 5 prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

...

(c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a se bănui că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia ; ”

A. Admisibilitatea

17. Guvernul a susținut că plângerile erau nefondate și că, în orice caz, reclamantul nu a epuizat căile de atac interne, și anume posibilitatea să recurgă la recursul prevăzut de Legea 1545.

18. În ceea ce privește obiecția Guvernului privind neepuizarea, Curtea reamintește că a respins deja obiecții similare ale Guvernului pârât în baza Legii nr. 1545, constatând că legea este aplicabilă numai persoanelor care au fost achitate sau care au fost scoase de sub urmărire penală (a se vedea *Sarban*, citată mai sus, § 59). Din moment ce acesta nu este cazul reclamantului, Curtea nu este convinsă că recursul prevăzut în temeiul Legii nr. 1545 ar fi fost efectiv în ceea ce privește plângerile reclamantului. Prin urmare, obiecția Guvernului este respinsă.

19. În continuare, Curtea notează că plângerea privind detenția reclamantului din 8 februarie 2011 între orele 13:30 și 15:50 este identică cu plângerea în temeiul Articolului 5 § 1, examinată în cauza *Ignatenco*, citată mai sus, §§ 65-68. Având în vedere că reclamantul nu a prezentat nici un argument pentru a distinge prezenta cauză de *Ignatenco* și întrucât Curtea nu cunoaște motivele acestei omisiuni, ea consideră că această plângere este vădit nefondată și inadmisibilă în sensul Articolului 35 § 3 (a) din Convenție.

20. În ceea ce privește pretenția înaintată în temeiul Articolului 5 § 1 din Convenție, și anume cu referire la detenția reclamantului între 6 și 16 martie 2011, Curtea notează că aceasta nu este vădit nefondată în sensul Articolului

35 § 3 (a) din Convenție și că nu este inadmisibilă pe nici un alt motiv. Prin urmare, ea trebuie declarată admisibilă.

B. Fondul

21. Reclamantul a susținut că detenția sa între 6 și 16 martie 2011 a fost ilegală, deoarece, după cum a constatat Curtea de Apel Bălți, încheierea de modificare a datei din 6 martie în 6 aprilie 2011 nu fusese adoptată în conformitate cu procedura prevăzută de Codul de Procedură Penală.

22. Guvernul nu a comentat acest capăt de plângere.

23. Așa cum Curtea a declarat în mai multe rânduri, Articolul 5 din Convenție se află, împreună cu Articolele 2, 3 și 4, în prima categorie ale drepturilor fundamentale care protejează securitatea fizică a individului. Scopul său principal este de a preveni privările de libertate arbitrare sau nejustificate (a se vedea, de exemplu, *Buzadji v. Republica Moldova* [MC], nr. 23755/07, § 84, CtEDO 2016 (extrase)).

24. Părțile n-au contestat faptul că detenția reclamantului între 6 și 16 martie 2011 nu fusese în conformitate cu legea națională. Instanțele naționale au ajuns la aceeași concluzie, iar Curtea nu vede nici un motiv să se îndepărteze de constatările lor. Aceasta reamintește că o detenție care nu este în conformitate cu legea națională este contrară Articolului 5 § 1 din Convenție.

25. De asemenea, Curtea notează că, în pofida constatării că detenția reclamantului fusese contrară dreptului intern, instanțele naționale nu au acordat despăgubiri reclamantului. Curtea reamintește că o decizie sau o măsură favorabilă unui reclamant nu este, în principiu, suficientă pentru a priva individul de statutul său de „victimă”, decât în cazul în care autoritățile naționale au recunoscut, fie în mod expres, fie în fond, și apoi au oferit despăgubiri pentru încălcarea Convenției (a se vedea *Amuur v. Franța*, 25 iunie 1996, § 36, *Rapoarte de hotărâri și decizii* 1996-III; *Dalban v. România* [MC], nr. 28114/95, § 44, CtEDO 1999-VI). Dat fiind faptul că reclamantului nu i s-a acordat nici o despăgubire, el mai poate pretinde a fi victima unei încălcări a Articolului 5 § 1 din Convenție.

26. În consecință, a avut loc o violare a Articolului 5 § 1 din Convenție, care rezultă din detenția ilegală a reclamantului între 6 și 16 martie 2011.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 4 ȘI A ARTICOLULUI 13 DIN CONVENȚIE

27. Reclamantul s-a plâns, în conformitate cu Articolul 5 § 4 din Convenție, de refuzul instanței de a-i prezenta o copie a materialelor din dosar, materiale invocate de procuror în demersul privind arestarea preventivă. De asemenea, reclamantul s-a plâns, în temeiul Articolului 13 din Convenție, că nu a avut nici o cale de atac efectivă în ceea ce privește

încălcarea drepturilor sale în conformitate cu Articolul 5. Articolul 5 § 4 din Convenție are următorul cuprins:

„ Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau detenție are dreptul să introducă recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității detenției sale și să dispună eliberarea sa dacă detenția este ilegală.”

28. Articolul 13 din Convenție prevede următoarele:

„ Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

29. Curtea consideră de la început că plângerea în temeiul Articolului 13 urmează a fi examinată numai în baza Articolului 5 § 4 din Convenție, care este o *lex specialis* în raport cu cerințele mai generale ale Articolului 13 (a se vedea *Amie și Alții v. Bulgaria*, nr. 58149/08, § 63, 12 februarie 2013).

A. Admisibilitatea

Curtea notează că plângerea în temeiul Articolului 5 § 4 nu este în mod vădit nefondată în sensul Articolului 35 § 3 (a) din Convenție și că nu este inadmisibilă pentru nici un alt motiv. Prin urmare, aceasta trebuie declarată admisibilă.

B. Fondul

30. Guvernul a susținut că nu a avut loc o încălcare a Articolului 5 § 4 din Convenție, deoarece reclamantul a avut posibilitatea de a depune un recurs.

31. Reclamantul a declarat că i-a fost refuzat accesul la documentele referitoare la demersul privind arestul preventiv și a fost, astfel, în imposibilitatea de a contesta în mod corespunzător motivele arestării preventive.

32. Curtea reiterează că, în cazul unei persoane a cărei detenție cade sub incidența Articolului 5 § 1 (c), este necesară o audiere. Având în vedere impactul dramatic al privării de libertate asupra drepturilor fundamentale ale persoanei în cauză, procedurile desfășurate în temeiul Articolului 5 § 4 din Convenție trebuie, în principiu, să îndeplinească, în cea mai mare măsură posibilă, în condițiile unei investigații în curs de desfășurare, cerințele de bază a unui proces echitabil (a se vedea *Shishkov v. Bulgaria*, nr. 38822/97, § 77, CtEDO2003-I (extrase)).

33. Egalitatea de arme nu este asigurată în cazul în care avocatului i se refuză accesul la acele materiale din dosarul penal care sunt esențiale pentru a contesta efectiv legalitatea, în sensul Convenției, a detenției clientului său (a se vedea *Nikolova v. Bulgaria* [MC], nr. 31195/96, § 58, CtEDO 1999-II,

și *Garcia Alva v. Germania*, nr. 23541/94, § 39, 13 februarie 2001). Conceptul de legalitate a detenției nu se limitează la respectarea cerințelor procedurale stabilite în dreptul intern, ci se referă și la caracterul rezonabil al suspiciunii pe care se întemeiază arestarea, la legitimitatea scopului urmărit prin arest și la justificarea detenției care a urmat. Curtea recunoaște necesitatea desfășurării eficiente a urmăririi penale, ceea ce poate implica faptul că unele informații administrate în timpul acesteia trebuie să fie păstrate în secret, pentru a împiedica suspectii să manipuleze dovezi și să submineze cursul justiției. Cu toate acestea, acest scop legitim nu poate fi realizat în detrimentul restricțiilor substanțiale a dreptului la apărare (a se vedea *Țurcan și Țurcan v. Moldova* nr. 39835/05, § 60, 23 octombrie 2007, și *Mușuc v. Moldova*, nr. 42440/06, § 54, 6 noiembrie 2007).

34. În cazul de față, instanța care a dispus arestarea preventivă a reclamantului la 8 februarie 2011 nu a acordat reclamantului acces la materialele prezentate de procuror în susținerea necesității de a-i fi aplicată arestarea preventivă. Curtea de Apel nu a răspuns la plângerea reclamantului în această privință.

35. Curtea notează că nici instanța de fond, nici Curtea de Apel nu au argumentat faptul că nu ar fi furnizat această informație și că, prin urmare, reclamantul nu a putut contesta în mod corespunzător motivele detenției sale. În astfel de circumstanțe, nu se poate afirma că principiul „egalității armelor”, în sensul Articolului 5 din Convenție, a fost respectat în speță. În consecință, a existat o încălcare a articolului 5 § 4 din Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

36. Articolul 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul

37. Reclamantul a solicitat 825 EUR cu titlu de prejudiciul material și 5000 EUR cu titlu de prejudiciul moral.

38. Guvernul a susținut că nu a existat nici o legătură de cauzalitate între prejudiciul material pretins și presupusa încălcare. În ceea ce privește prejudiciul moral invocat, Guvernul a considerat că sumele sunt excesive.

39. Curtea nu a identificat nici o legătură de cauzalitate între încălcarea constatată și prejudiciul material pretins; prin urmare, ea respinge această pretenție. Cu toate acestea, ea acordă reclamantului întreaga sumă pretinsă cu titlu de prejudiciu moral.

B. Costuri și cheltuieli

40. Reclamantul a solicitat 650EUR cu titlu de costuri de reprezentare în fața Curții.

41. Guvernul a invocat că suma pretinsă era excesivă.

42. Având în vedere documentele aflate în posesia sa, Curtea consideră că este rezonabil să acorde întreaga sumă pretinsă cu titlu de costuri și cheltuieli.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* admisibile plângerile în temeiul Articolului 5 § 1 din Convenție privind detenția ilegală a reclamantului între 6 și 16 martie 2011 și al Articolului 5 § 4 din Convenție, iar restul cererii inadmisibilă;
2. *Hotărăște* că a existat o încălcare a Articolului 5 § 1 din Convenție;
3. *Hotărăște* că a existat o încălcare a Articolului 5 § 4 din Convenție;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul respondent trebuie să plătească reclamantului în termen de trei luni următoarele sume care vor fi convertite în valuta națională a statului respondent conform ratei aplicabile la data executării hotărârii:
 - (i) 5000EUR (cinci mii euro), plus orice sumă care poate fi percepută, cu titlu de prejudiciu moral;
 - (ii) 650EUR (șase sute cincizeci euro), plus orice sumă care poate fi percepută cu titlu de costuri sau cheltuieli;
 - (b) la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să se achite o penalitate la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 15 mai 2018, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Hasan Bakırcı
Grefier adjunt

Paul Lemmens
Președinte